

TESTE PARAMETRICE

Notiuni generale

Modelul: $F_\theta = P_\theta \circ X^{-1}$ cu parametrul $\theta \in \Theta \subseteq R^k, k \geq 1$
Consideram familia

$$\{F_\theta, \theta \in \Theta\}$$

Pentru $\Theta_0 \subset \Theta$, o ipoteza statistica este o subfamilie

$$H : \{F_\theta, \theta \in \Theta_0\} \stackrel{notat}{=} \{\theta \in \Theta_0\}$$

Ipoteza alternativa lui H este subfamilia complementara

$$H_A : \{F_\theta, \theta \in \Theta - \Theta_0\} \stackrel{notat}{=} \{\theta \in \Theta - \Theta_0\}$$

Ipoteza H se numeste simpla daca Θ_0 se reduce la un singur punct, $\Theta_0 = \{\theta_0\}$.

Ipoteza H se numeste compusa daca $card(\Theta_0) > 1$.

Observatiile: X_1, \dots, X_n , var. al. indep. id. rep (F_θ)

Spatiul de selectie n -dimensional $\left(S^n, S^n, \bigotimes_{i=1}^n P_\theta \circ X_i^{-1}\right)$

Definitie:

O multime masurabila $B \in S^n$ se numeste regiune critica pentru ipoteza $H : \{\theta \in \Theta_0\}$ daca i se ataseaza urmatoarea regula de decizie:

- $(X_1, \dots, X_n)(\omega) = (x_1, \dots, x_n) \in B \implies$ respingem ipoteza $H : \{\theta \in \Theta_0\}$
- $(X_1, \dots, X_n)(\omega) = (x_1, \dots, x_n) \in B^C \implies$ acceptam ipoteza $H : \{\theta \in \Theta_0\}$

A construi un test pentru ipoteza $H : \{\theta \in \Theta_0\}$ cu alternativa $H_A : \{\theta \in \Theta - \Theta_0\}$ revine la a defini o regiune critica B pentru H .

Fie ipotezele H, H_A si un test bazat pe o regiune critica B . Posibilele erori de decizie sunt:

- eroare de I tip: respingerea lui H cand H este adevarata
- eroare de II tip: acceptarea lui H cand H este falsa.

Probabilitatile de eroare sunt

$$\begin{aligned}\alpha(\theta) &= P_{\theta}((X_1, \dots, X_n) \in B) \text{ pentru } \theta \in \Theta_0 \\ \beta(\theta) &= P_{\theta}((X_1, \dots, X_n) \in B^C) \text{ pentru } \theta \in \Theta - \Theta_0\end{aligned}$$

Functia caracteristica operatoare a testului este

$$OC(\theta) = P_{\theta}((X_1, \dots, X_n) \in B^C), \quad \theta \in \Theta$$

Puterea testului

$$\pi(\theta) = 1 - OC(\theta), \quad \theta \in \Theta$$

TESTE PENTRU IPOTEZE SIMPLE CU ALTERNATIVE SIMPLE

Pentru doua valori $\theta_0, \theta_1 \in \Theta, \theta_0 \neq \theta_1$ restrangem familia de repartitii la $\{F_\theta, \theta \in \{\theta_0, \theta_1\}\}$ si formulam ipotezele

$$H : \{\theta = \theta_0\}, \quad H_A : \{\theta = \theta_1\}$$

Pentru un test bazat pe regiunea critica B avem

$$\alpha = P_{\theta_0}((X_1, \dots, X_n) \in B)$$

$$\beta = P_{\theta_1}((X_1, \dots, X_n) \in B^C)$$

Observatie:

Daca $B = S^n$, avem $\alpha = 1$ si $\beta = 0$

Daca $B = \Phi$, avem $\alpha = 0$ si $\beta = 1$.

Strategia Neyman - Pearson de constructie a lui B :

- probabilitatea erorii de I tip se tine sub control;
- se cauta B^* care minimizeaza probabilitatea erorii de II tip.

Definitii:

Fie ipoteza simpla $H : \{\theta = \theta_0\}$ cu alternativa simpla $H_A : \{\theta = \theta_1\}$. Fie $\alpha \in (0, 1)$ fixat (va fi numit "prag de semnificatie").

Familia regiunilor critice pentru H pentru care probabilitatea erorii de I tip este egala cu α este

$$\mathcal{C}_\alpha = \{B \in \mathcal{S}^n \mid P_{\theta_0}((X_1, \dots, X_n) \in B) = \alpha\}$$

Multimea $B^* \in \mathcal{C}_\alpha$ se numeste cea mai buna regiune critica pentru H , la pragul de semnificatie α , daca pentru orice $B \in \mathcal{C}_\alpha$ are loc relatia

$$P_{\theta_1}((X_1, \dots, X_n) \in (B^*)^C) \leq P_{\theta_1}((X_1, \dots, X_n) \in B^C)$$

sau relatia echivalenta

$$P_{\theta_1}((X_1, \dots, X_n) \in B^*) \geq P_{\theta_1}((X_1, \dots, X_n) \in B)$$

In continuare vom construi o asemenea regiune critica.

Fie modelul $F_\theta = P_\theta \circ X^{-1}$,

$$F_\theta = \begin{cases} \sum_x p(x; \theta) \cdot \delta_{\{x\}}, & \text{in caz discret} \\ \text{sau} \\ f(x; \theta) \cdot l, & \text{in caz continuu} \end{cases}$$

Repartitia vectorului observatiilor (X_1, \dots, X_n) este fie discreta, data prin masele de probabilitate

$$P_\theta(X_1 = x_1, \dots, X_n = x_n) = \prod_{i=1}^n p(x_i, \theta),$$

fie continua, data prin densitatea de repartite

$$f(x_1, \dots, x_n; \theta) = \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta).$$

Definitie:

Fie modelul $F_\theta = P_\theta \circ X^{-1}$, $\theta \in \{\theta_0, \theta_1\}$, ipotezele simple $H : \{\theta = \theta_0\}$, $H_A : \{\theta = \theta_1\}$ si datele statistice $(x_1, \dots, x_n) = (X_1, \dots, X_n)(\omega)$. Numim raport al probabilitatilor functia

$$u_n(x_1, \dots, x_n) = \begin{cases} \prod_{i=1}^n \frac{p(x_i, \theta_1)}{p(x_i, \theta_0)}, & \text{in caz discret} \\ \text{sau} \\ \prod_{i=1}^n \frac{f(x_i, \theta_1)}{f(x_i, \theta_0)}, & \text{in caz continuu} \end{cases}$$

Teorema Neyman - Pearson

Fie modelul $F_\theta = f(x; \theta) \cdot l$, $\theta \in \Theta \subseteq R^k$, $k \geq 1$ si fie ipoteza simpla $H : \{\theta = \theta_0\}$ cu alternativa simpla $H_A : \{\theta = \theta_1\}$, $\theta_0 \neq \theta_1$. Fie X_1, \dots, X_n observatii independente, identic repartizate (F_θ) si fie $u_n(x_1, \dots, x_n)$ raportul probabilitatilor corespunzator. Fie $\alpha \in (0, 1)$ arbitrar fixat si fie $k_{1-\alpha}$ cuantila de rang $(1 - \alpha)$ a repartitiei lui $u_n(X_1, \dots, X_n)$ cand $\theta = \theta_0$, adica

$$P_{\theta_0}(u_n(X_1, \dots, X_n) < k_{1-\alpha}) = 1 - \alpha.$$

Atunci multimea masurabila

$$\tilde{B} = \{(x_1, \dots, x_n) \mid u_n(x_1, \dots, x_n) \geq k_{1-\alpha}\}$$

este cea mai buna regiune critica pentru H la pragul de semnificatie α (adica $\tilde{B} = B^*$)

Demonstratie:

Avem $\tilde{B} \in \mathcal{C}_\alpha$ pentru ca

$$P_{\theta_0} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \right) = P_{\theta_0} (u_n (X_1, \dots, X_n) \geq k_{1-\alpha}) = \alpha$$

Fie $B \in \mathcal{C}_\alpha$. Evaluam urmatoarea diferenta

$$\begin{aligned} & P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \right) - P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in B \right) = \\ & P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \cap B^C \right) - P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in (\tilde{B})^C \cap B \right) = \\ & \int_{\tilde{B} \cap B^C} \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta_1) dx_1 \dots dx_n - \int_{(\tilde{B})^C \cap B} \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta_1) dx_1 \dots dx_n = \\ & \int_{\tilde{B} \cap B^C} u_n(x_1, \dots, x_n) \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta_0) dx_1 \dots dx_n - \int_{(\tilde{B})^C \cap B} u_n(x_1, \dots, x_n) \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta_0) dx_1 \dots dx_n \end{aligned}$$

Tinand cont de constructia lui \tilde{B} obtinem

$$\begin{aligned} & P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \right) - P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in B \right) \geq \\ & \int_{\tilde{B} \cap B^C} k_{1-\alpha} \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta_0) dx_1 \dots dx_n - \int_{(\tilde{B})^C \cap B} k_{1-\alpha} \prod_{i=1}^n f(x_i, \theta_0) dx_1 \dots dx_n = \\ & k_{1-\alpha} \left(P_{\theta_0} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \cap B^C \right) - P_{\theta_0} \left((X_1, \dots, X_n) \in (\tilde{B})^C \cap B \right) \right) = \\ & k_{1-\alpha} \left(P_{\theta_0} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \right) - P_{\theta_0} \left((X_1, \dots, X_n) \in B \right) \right) = k_{1-\alpha} (\alpha - \alpha) = 0 \end{aligned}$$

Deci

$$P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in \tilde{B} \right) \geq P_{\theta_1} \left((X_1, \dots, X_n) \in B \right)$$

adica $\tilde{B} = B^*$.

■
In concluzie, FORMA celei mai bune regiuni critice este

$$\begin{aligned} B^* &= \{(x_1, \dots, x_n) \mid u_n(x_1, \dots, x_n) \geq k\} \\ &= \{(x_1, \dots, x_n) \mid \ln u_n(x_1, \dots, x_n) \geq c\} \end{aligned}$$

iar constanta k (respectiv c) se determina din conditia ca pragul de semnificatie sa fie α ,

$$P_{\theta_0}(u_n(X_1, \dots, X_n) < k) = 1 - \alpha$$

O versiune a teoremei Neyman - Pearson se obtine imediat pentru cazul discret,

$$F_{\theta} = \sum_{x \in A} p(x; \theta) \cdot \delta_{\{x\}}.$$

TESTUL RAPORTULUI PROBABILITATILOR

PENTRU $H : \{\theta = \theta_0\}$, $H_A : \{\theta = \theta_1\}$

(a) Constructia lui B^*

- se calculeaza $u_n(x_1, \dots, x_n)$
- se determina $k = k_{1-\alpha}$ (respectiv $c = c_{1-\alpha}$) asa incat $P_{\theta_0}(u_n(X_1, \dots, X_n) < k_{1-\alpha}) = 1 - \alpha$

(b) Aplicarea testului

- Se observa (x_1, \dots, x_n)
- Se calculeaza valoarea numerica a lui $u_n(x_1, \dots, x_n)$
- Regula de decizie:

$$\begin{aligned} u_n(x_1, \dots, x_n) \geq k_{1-\alpha} &\implies \text{se respinge } H : \{\theta = \theta_0\} \\ u_n(x_1, \dots, x_n) < k_{1-\alpha} &\implies \text{se accepta } H : \{\theta = \theta_0\} \end{aligned}$$

Valorile probabilitatilor de eroare:
Prin constructie,

$$P_{\theta_0}((X_1, \dots, X_n) \in B^*) = \alpha$$

In virtutea teoremei Neyman - Pearson,

$$\beta = \beta_{\min} = P_{\theta_1}(u_n(x_1, \dots, x_n) < k_{1-\alpha})$$

APLICATIA 1
T.R.P. pentru modelul $B(1; \theta)$, $\theta \in (0, 1)$

$$F_\theta = \sum_{x=0}^1 \theta^x (1-\theta)^{1-x} \cdot \delta_{\{x\}}, \quad \theta \in (0, 1)$$

Consideram $0 < \theta_0 < \theta_1 < 1$ si ipotezele $H : \{\theta = \theta_0\}$, $H_A : \{\theta = \theta_1\}$.

$$u_n(x_1, \dots, x_n) = \prod_{i=1}^n \frac{\theta_1^{x_i} (1-\theta_1)^{1-x_i}}{\theta_0^{x_i} (1-\theta_0)^{1-x_i}} = \left(\frac{\theta_1}{\theta_0}\right)^{\sum_{i=1}^n x_i} \left(\frac{1-\theta_1}{1-\theta_0}\right)^{n-\sum_{i=1}^n x_i}$$

$$\ln u_n(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i \cdot \ln \frac{\theta_1 (1-\theta_0)}{\theta_0 (1-\theta_1)} + n \ln \frac{1-\theta_1}{1-\theta_0}$$

Pentru $\alpha \in (0, 1)$ arbitrar fixat, forma celei mai bune regiuni critice pentru H la pragul de semnificatie α este

$$B^* = \{\ln u_n(x_1, \dots, x_n) \geq c\} = \left\{ \sum_{i=1}^n x_i \geq C \right\}$$

unde

$$C = \frac{1}{\ln \frac{\theta_1(1-\theta_0)}{\theta_0(1-\theta_1)}} \left(c - n \ln \frac{1-\theta_1}{1-\theta_0} \right)$$

Determinam constanta C asa incat $B^* \in \mathcal{C}_\alpha$.

Pentru $\theta = \theta_0$, repartitia variabilei aleatoare $\sum_{i=1}^n X_i$ este binomiala, $B(n; \theta_0)$.

Fie $C_{1-\alpha}$ cuantila de rang $(1-\alpha)$ a acestei repartitii,

$$\sum_{\substack{y=0 \\ y < C_{1-\alpha}}}^n C_n^y \theta_0^y (1-\theta_0)^{n-y} \leq 1-\alpha$$

$$\sum_{\substack{y=0 \\ y \leq C_{1-\alpha}}}^n C_n^y \theta_0^y (1-\theta_0)^{n-y} \geq 1-\alpha$$

Rezulta

$$B^* = \left\{ (x_1, \dots, x_n) \mid \sum_{i=1}^n x_i \geq C_{1-\alpha} \right\}$$

si avem

$$P_{\theta_0}((X_1, \dots, X_n) \in B^*) = P_{\theta_0}\left(\sum_{i=1}^n X_i \geq C_{1-\alpha}\right) = 1 - P_{\theta_0}\left(\sum_{i=1}^n X_i < C_{1-\alpha}\right) \geq \alpha$$

$$P_{\theta_0}\left(\sum_{i=1}^n X_i > C_{1-\alpha}\right) = 1 - P_{\theta_0}\left(\sum_{i=1}^n X_i \leq C_{1-\alpha}\right) \leq \alpha$$

$$\beta_{\min} = P_{\theta_1}\left((X_1, \dots, X_n) \in (B^*)^C\right) = \sum_{\substack{y=0 \\ y < C_{1-\alpha}}}^n C_n^y \theta_1^y (1 - \theta_1)^{n-y}$$

APLICATIA 2

T.R.P. pentru modelul $N(\theta, 1)$, $\theta \in R$

$$f(x; \theta) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left\{-\frac{1}{2}(x - \theta)^2\right\}, \quad x \in R; \quad \theta \in R$$

Consideram $\theta_0 < \theta_1$ si ipotezele $H: \{\theta = \theta_0\}$, $H_A: \{\theta = \theta_1\}$.

$$\begin{aligned} u_n(x_1, \dots, x_n) &= \prod_{i=1}^n \frac{\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left\{-\frac{1}{2}(x_i - \theta_1)^2\right\}}{\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left\{-\frac{1}{2}(x_i - \theta_0)^2\right\}} \\ &= \exp\left\{(\theta_1 - \theta_0) \sum_{i=1}^n x_i - \frac{n}{2}(\theta_1^2 - \theta_0^2)\right\} \end{aligned}$$

$$\ln u_n(x_1, \dots, x_n) = (\theta_1 - \theta_0) \sum_{i=1}^n x_i - \frac{n}{2}(\theta_1^2 - \theta_0^2)$$

Pentru $\alpha \in (0, 1)$ arbitrar fixat, forma celei mai bune regiuni critice pentru H la pragul de semnificatie α este

$$B^* = \{\ln u_n(x_1, \dots, x_n) \geq c\} = \left\{\sum_{i=1}^n x_i \geq C\right\}$$

unde

$$C = \frac{1}{\theta_1 - \theta_0} \left(c + \frac{n}{2}(\theta_1^2 - \theta_0^2)\right)$$

Determinam constanta C asa incat $B^* \in \mathcal{C}_\alpha$.

Pentru $\theta = \theta_0$, repartitia variabilei aleatoare $\sum_{i=1}^n X_i$ este normala, $N(n\theta_0, n)$. Rezulta

$$\frac{1}{\sqrt{n}} \left(\sum_{i=1}^n X_i - n\theta_0 \right) \sim N(0, 1)$$

Pentru determinarea constantei C impunem conditia

$$P_{\theta_0} \left(\frac{1}{\sqrt{n}} \left(\sum_{i=1}^n X_i - n\theta_0 \right) < \frac{1}{\sqrt{n}} (C - n\theta_0) \right) = 1 - \alpha$$

Fie $z_{1-\alpha}$ cuantila de rang $(1 - \alpha)$ a repartitiei $N(0, 1)$. Rezulta

$$\frac{1}{\sqrt{n}} (C - n\theta_0) = z_{1-\alpha},$$

$$C = \sqrt{n}z_{1-\alpha} + n\theta_0$$

Cea mai buna regiune critica la pragul de semnificatie α este

$$B^* = \left\{ \sum_{i=1}^n x_i \geq \sqrt{n}z_{1-\alpha} + n\theta_0 \right\} = \left\{ \bar{x} \geq \theta_0 + \frac{1}{\sqrt{n}}z_{1-\alpha} \right\}$$

si probabilitatile de eroare sunt

$$P_{\theta_0}((X_1, \dots, X_n) \in B^*) = P_{\theta_0} \left(\sum_{i=1}^n X_i \geq \sqrt{n}z_{1-\alpha} + n\theta_0 \right) = \alpha$$

$$\beta_{\min} = P_{\theta_1} \left(\sum_{i=1}^n X_i < \sqrt{n}z_{1-\alpha} + n\theta_0 \right) =$$

$$= P_{\theta_1} \left(\frac{\sum_{i=1}^n X_i - n\theta_1}{\sqrt{n}} < \frac{\sqrt{n}z_{1-\alpha} + n\theta_0 - n\theta_1}{\sqrt{n}} \right) =$$

$$= P_{\theta_1} \left(\frac{\sum_{i=1}^n X_i - n\theta_1}{\sqrt{n}} < z_{1-\alpha} - \sqrt{n}(\theta_1 - \theta_0) \right) = F_{N(0,1)}(z_{1-\alpha} - \sqrt{n}(\theta_1 - \theta_0))$$

TESTE PENTRU IPOTEZE SIMPLE CU ALTERNATIVE COMPUSE

Fie modelul $F_\theta = P_\theta \circ X^{-1}$, $\theta \in \Theta \subseteq R^k$, $k \geq 1$ si fie $\theta^0 = (\theta_1^0, \dots, \theta_k^0)' \in \Theta$.

Ne propunem sa testam ipoteza simpla

$$H : \{\theta = \theta_0\}$$

cu alternativa compusa

$$H_A : \{\theta \in \Theta - \{\theta_0\}\} = \{\theta \neq \theta_0\}.$$

Fie sirul observatiilor independente, identic repartizate (X_1, X_2, \dots) si, pentru primele n observatii, notam cu $L(x_1, \dots, x_n; \theta)$ functia de verosimilitate.

$$L(x_1, \dots, x_n; \theta) = \begin{cases} \prod_{i=1}^n p(x_i; \theta), & \text{in caz discret} \\ \prod_{i=1}^n f(x_i; \theta), & \text{in caz continuu} \end{cases}$$

In conditii de regularitate pentru L ca functie in θ , scriem sistemul de verosimilitate maxima

$$\frac{\partial \ln L}{\partial \theta_i} = 0, \quad i = 1, \dots, k$$

Notam cu $\hat{\theta}_{VM}(X_1, \dots, X_n)$ estimatorul de verosimilitate maxima, determinat pentru selectii n -dimensionale.

Numim raport al verosimilitatilor functia

$$\Lambda(x_1, \dots, x_n) = \frac{L(x_1, \dots, x_n; \theta_0)}{L(x_1, \dots, x_n; \hat{\theta}_{VM}(x_1, \dots, x_n))}$$

TEOREMA (cazul $k = 1$)

Fie $\{X_n, n \geq 1\}$ un sir de variabile aleatoare independente, identic repartizate $F_\theta = P_\theta \circ X^{-1}$, $\theta \in \Theta \subseteq R$ si fie $\theta_0 \in \Theta$ valoarea adevarata a parametrului. Presupunem verificate urmatoarele conditii:

1. Θ este un interval deschis al lui R ;

2. F_θ admite densitatea de repartitie $f(x; \theta)$ si $\{x \mid f(x; \theta) > 0\}$ este independenta de θ ;
3. Exista o vecinatate V a lui θ_0 asa incat pentru orice $\theta \in V$ avem:
 - functia $f(x; \theta)$ este de trei ori derivabila in raport cu θ oricare ar fi x si derivatele sunt integrabile;
 - exista functiile G_1, G_2 si $H(\cdot, \theta)$ integrabile pe R asa incat

$$\left| \frac{\partial f(x; \theta)}{\partial \theta} \right| < G_1(x)$$

$$\left| \frac{\partial^2 f(x; \theta)}{\partial \theta^2} \right| < G_2(x)$$

$$\left| \frac{\partial^3 f(x; \theta)}{\partial \theta^3} \right| < H(x, \theta)$$

$$\int_R H(x, \theta) f(x; \theta) dx < K$$

unde K este o constanta independenta de θ ;

- exista "informatia Fisher"

$$M_\theta \left(\frac{\partial f(X; \theta)}{\partial \theta} \right)^2 \stackrel{\text{notat}}{=} i_1(\theta)$$

$$0 < i_1(\theta) < \infty$$

Atunci, cu o probabilitate tinzand la 1, ecuatia de verosimilitate maxima

$$\frac{\partial \ln L}{\partial \theta} = 0$$

are o solutie $\hat{\theta}_n(x_1, \dots, x_n)$ asa incat au loc urmatoarele convergente pentru $n \rightarrow \infty$:

$$\hat{\theta}_n(X_1, \dots, X_n) \xrightarrow{P_{\theta_0}} \theta_0$$

$$\sqrt{n} \left(\hat{\theta}_n(X_1, \dots, X_n) - \theta_0 \right) \xrightarrow{\text{repartitie}} Y \sim N\left(0; \frac{1}{i_1(\theta_0)}\right)$$

$$-2 \ln \Lambda(X_1, \dots, X_n) \xrightarrow{\text{repartitie}} Z \sim \chi^2(1)$$

(rezultatul va fi reluat la cursul de "Capitole de statistica matematica" de la Master)

Pentru demonstratie:

Craiu Virgil, Paunescu Virgil, "Elemente de statistica matematica cu aplicatii", Editura Mondo - Ec, 1998

EXTENSIA TEOREMEI in cazul $k > 1$ (parametrul θ este un vector k -dimensional) ofera pentru comportamentul asimptotic al raportului de verosimilitati urmatoarea concluzie:

$$-2 \ln \Lambda(X_1, \dots, X_n) \xrightarrow{\text{repartitie}} Z \sim \chi^2(k)$$

TESTUL RAPORTULUI DE VEROSIMILITATI

PENTRU $H : \{\theta = \theta_0\}$, $H_A : \{\theta \neq \theta_0\}$

Algoritm:

- se observa (x_1, \dots, x_n) ;
- se calculeaza valorile $\hat{\theta}_{VM}(x_1, \dots, x_n)$ si $\Lambda(x_1, \dots, x_n)$;
- pentru $\alpha \in (0, 1)$ arbitrar fixat, fie $h_{k;1-\alpha}$ cuantila de rang $(1 - \alpha)$ a repartitiei χ^2 cu k grade de libertate. Daca

$$-2 \ln \Lambda(x_1, \dots, x_n) \geq h_{k;1-\alpha}$$

decidem sa respingem ipoteza $H : \{\theta = \theta_0\}$.

Observatii:

Asimptotic, probabilitatea erorii de I tip (respingerea ipotezei H cand H este adevarata) este egala cu α .

Acesta este un test general, caci repartitia limita a lui $-2 \ln \Lambda(X_1, \dots, X_n)$ este independenta de model.

APLICATIE

T.R.V pentru modelul $N(\mu, \sigma^2)$, $\theta = (\mu, \sigma^2) \in R \times (0, \infty)$

$$H : \{\theta = (\mu_0, \sigma_0^2)\}, \quad H_A : \{\theta \neq (\mu_0, \sigma_0^2)\}$$

Funcția de verosimilitate este

$$L(x_1, \dots, x_n; \mu, \sigma^2) = (2\pi\sigma^2)^{-n/2} \exp \left\{ -\frac{1}{2\sigma^2} \sum_{i=1}^n (x_i - \mu)^2 \right\}$$

Reamintim ca E.V.M. pentru parametrii repartiției normale sunt

$$\hat{\mu}_{VM}(X_1, \dots, X_n) = \bar{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i$$

$$\widehat{\sigma^2}_{VM}(X_1, \dots, X_n) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2$$

Raportul de verosimilitate este

$$\begin{aligned} \Lambda(x_1, \dots, x_n) &= \frac{L(x_1, \dots, x_n; \mu_0, \sigma_0^2)}{L(x_1, \dots, x_n; \hat{\mu}_{VM}, \widehat{\sigma^2}_{VM})} = \\ &= \frac{(2\pi\sigma_0^2)^{-n/2} \exp \left\{ -\frac{1}{2\sigma_0^2} \sum_{i=1}^n (x_i - \mu_0)^2 \right\}}{(2\pi\widehat{\sigma^2}_{VM})^{-n/2} \exp \left\{ -\frac{1}{2\widehat{\sigma^2}_{VM}} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \right\}} = \\ &= \left(\frac{\sigma_0^2}{\widehat{\sigma^2}_{VM}} \right)^{-n/2} \exp \left\{ -\frac{1}{2\sigma_0^2} \sum_{i=1}^n (x_i - \mu_0)^2 + \frac{n}{2} \right\} \\ &\quad - 2 \ln \Lambda(x_1, \dots, x_n) \\ &= n \ln \left(\frac{\sigma_0^2}{\widehat{\sigma^2}_{VM}} \right) + \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \mu_0}{\sigma_0} \right)^2 - n \end{aligned}$$

Repartiția limită a lui $-2 \ln \Lambda(X_1, \dots, X_n)$ pentru $n \rightarrow \infty$ este repartiția $\chi^2(2)$.

Pentru $\alpha \in (0, 1)$ arbitrar fixat, fie $h_{2;1-\alpha}$ cuantila de rang $(1 - \alpha)$ a repartiției χ^2 cu 2 grade de libertate. Dacă

$$-2 \ln \Lambda(x_1, \dots, x_n) \geq h_{2;1-\alpha}$$

decidem să respingem ipoteza $H : \{\theta = (\mu_0, \sigma_0^2)\}$.